

Souhrnné výkladové stanovisko Ministerstva spravedlnosti ČR k nařízenému prvnímu setkání se zapsaným mediátorem

I.

Dotčená ustanovení

- § 2 zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)
- § 3 odst. 3 a 4 zákona o mediaci
- § 4 zákona o mediaci
- § 8 zákona o mediaci
- § 9 zákona o mediaci
- § 10 zákona o mediaci
- § 15 zákona o mediaci
- § 15 vyhlášky č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora (dále jen „*vyhláška*“)
- § 99 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „*o.s.ř.*“)
- § 100 odst. 1 a 2 o.s.ř.
- § 114c odst. 3 písm. d) o.s.ř.
- § 137 odst. 1 o.s.ř.
- § 140 odst. 3 o.s.ř.
- § 150 o.s.ř.
- § 474 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „*z.ř.s.*“)

II.

Výkladové stanovisko

- a) **Nařízené první setkání se zapsaným mediátorem** (dále též „*nařízené první setkání*“) **není mediací**: jedná se o procesní nástroj soudu, kterým ukládá účastníkům řízení osobní povinnost dostavit se ke stanovenému zapsanému mediátorovi (dále jen „*zapsaný mediátor*“ nebo „*mediátor*“); zda v této souvislosti dojde k následnému zahájení mediace je čistě na vůli stran;
- b) **Smysl a účel nařízeného prvního setkání**: má informativní, motivační, výchovný a preventivní charakter; mediátor nejlepším možným způsobem přiblíží účastníkům, co je to mediace, a jaké jsou její výhody;
- c) **Vhodnost a účelnost nařízeného prvního setkání**: je vždy na zvážení soudce, který posuzuje každý jednotlivý případ samostatně a zohledňuje jeho konkrétní okolnosti; nelze paušalizovat; soudce by měl účastníkům alespoň rámcově vysvětlit, z jakého důvodu v jejich případě první setkání nařizuje a zdůraznit, že případná navazující mediace je již ryze dobrovolná;
- d) **Osobní přítomnost stran na nařízeném prvním setkání**: nelze vyloučit účast právních zástupců, avšak tato není způsobitelná nahradit osobní přítomnost stran konfliktu;
- e) **Organizace nařízeného prvního setkání**:
 - na nařízené první setkání se vztahuje povinnost mlčenlivosti mediátora ve smyslu § 9 odst. 1 zákona o mediaci;
 - v rámci nařízeného prvního setkání by měli zapsaného mediátora první kontaktovat účastníci řízení, přičemž je vhodné, aby soudce účastníkům v usnesení stanovil přiměřenou lhůtu do kdy tak mají učinit;
 - usnesení, kterým soud vybere (nedohodnou-li se na osobě zapsaného mediátora sami účastníci) mediátora ze seznamu (usnesení o nařízeném prvním setkání nebo dodatečně

samostatné usnesení o určení mediátora), by mělo být automaticky zasláno rovněž vybranému zapsanému mediátorovi do jeho datové schránky;

- časový rozsah trvání nařízeného prvního setkání ve smyslu § 100 odst. 2 o.s.ř. je třeba vykládat jako maximálně 3 hodiny pro všechny účastníky;
- volba zapsaného mediátora musí být prvně nabídnuta účastníkům řízení, nevyberou-li si jej účastníci sami, vybírání konkrétního mediátora soudce ze seznamu zapsaných mediátorů;
- stanovený zapsaný mediátor by měl během nařízeného prvního setkání upozornit strany na možnost případného zahájení mediace u jiného zapsaného mediátora, nevyhovují-li jim podmínky (např. finanční) či osoba tohoto mediátora;

f) Odměna za nařízené první setkání:

- je nákladem řízení ve smyslu § 137 odst. 1 o.s.ř.;
- není-li sjednáno jinak, hradí strany zapsanému mediátorovi za nařízené první setkání odměnu stanovenou vyhláškou, a to rovným dílem (aktuálně 400 Kč za každou započatou hodinu);
- po zahájení mediace (tj. po uzavření smlouvy o provedení mediace) již hradí strany zapsanému mediátorovi dohodnutou smluvní odměnu;
- za účastníka osvobozeného od soudních poplatků hradí podle § 140 odst. 3 o.s.ř. odměnu zapsanému mediátorovi za nařízené první setkání stát;
- odmítne-li strana bez vážného důvodu absolvovat nařízené první setkání, nemusí jí soud výjimečně přiznat náhradu nákladů řízení (§ 150 o.s.ř.);

g) Aplikace institutu nařízeného prvního setkání podle § 474 odst. 1 z.ř.s.:

použitý pojem „mediální jednání“, který se v uvedeném ustanovení objevuje, není možné v rámci českého právního řádu vykládat a aplikovat jinak než jako nařízené první setkání podle § 100 odst. 2 o.s.ř.

III.

Odůvodnění

Ad a)

Předmětný institut představuje možnost soudu (je-li to účelné a vhodné) účastníkům řízení za účelem vyřešení jejich konfliktu nařít v rozsahu maximálně 3 hodin první setkání s mediátorem zapsaným v seznamu mediátorů vedeném Ministerstvem spravedlnosti ČR (dále jen „*ministerstvo*“), Jde o procesní nástroj, kdy má soud ve svých rukách možnost po kvalifikované úvaze autoritativně navést účastníky řízení k možnosti smírného vyřešení jejich konfliktu.

Je zcela zásadní striktně odlišovat pojem „*nařízené první setkání se zapsaným mediátorem*“, (soud autoritativně nařídí stranám povinnost dostavit se k zapsanému mediátorovi a vyslechnout si výhody možného mimosoudního urovnání jejich konfliktu prostřednictvím mediace), a pojem „*mediace*“ (ryze dobrovolná, její zahájení je založeno čistě na vůli stran konfliktu). Jde o dva zcela rozdílné instituty/pojmy, jejichž nedůsledné rozlišování vede k praktickým potížím a mylným výkladům ohledně jejich smyslu a skutečného významu.

Ustanovení § 100 odst. 2 o.s.ř. nijak neodporuje principu dobrovolnosti mediace, neboť soud může účastníkům řízení nařít jen a pouze první setkání se zapsaným mediátorem, ne mediaci (mediální jednání) samotnou. Na základě své účasti na nařízeném prvním setkání se pak účastníci sami dobrovolně rozhodnou, zda chtějí do mediace vstoupit či nikoliv. Mediace je zahájena až uzavřením smlouvy o provedení mediace, kterou uzavírají strany konfliktu se zapsaným mediátorem, nikoli rozhodnutím soudu. Pojmy jako „*nařízená mediace*“ (mediace nařízená soudem) či „*povinná mediace*“ (mediace zahájena *ex lege* před zahájením samotného soudního řízení), český právní řád nezná.

V českém právním řádu byla mediace zakotvena jako ryze dobrovolný způsob řešení konfliktů, přičemž prostřednictvím usnesení o nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem soud účastníkům řízení fakticky ukládá „pouze“ povinnost se s tímto institutem blíže seznámit (nechat si od zapsaného mediátora vysvětlit principy a výhody případného vyřešení jejich konfliktu tímto způsobem). Účastníci se následně sami rozhodnou, zda se svůj konflikt pokusí vyřešit prostřednictvím mediace, nebo rozhodnutí ve věci nechají čistě v rukách soudu.

Ad b)

Smyslem nařízeného prvního setkání je, aby zapsaný mediátor stranám konfliktu mediaci co nejvíce přiblížil. Úkolem mediátora v rámci nařízeného prvního setkání je vysvětlit účastníkům řízení výhody i nevýhody mediace, její principy a poskytnout jim veškeré informace potřebné pro rozhodnutí, zda pro ně mediace je přijatelnějším a vhodnějším řešením jejich konfliktu než autoritativní rozhodnutí soudu. V rámci nařízeného prvního setkání mediátor rovněž může strany konfliktu předběžně informovat ve smyslu § 3 odst. 4 zákona o mediaci o celém procesu mediace, o postavení a úloze zapsaného mediátora v něm, o účelu a zásadách mediace, o průběhu mediačního jednání, jak může mediace přispět k vyladění jejich vztahů, o účincích smlouvy o provedení mediace, účincích a využitelnosti mediační dohody (smlouva, podklad pro soudní/prétorský smír, pro notářský zápis, listinný důkaz), o možnostech mediaci kdykoli ukončit, o odměně mediátora za provedenou mediaci a o nákladech mediace (§ 10 odst. 2 zákona o mediaci). Zapsaný mediátor by měl dále účastníky informovat, že zahájením mediace není dotčeno jejich právo domáhat se ochrany svých práv a oprávněných zájmů soudní cestou, a že za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany konfliktu. Na poskytnutí potřebných informací, či odpovědí na dotazy samotných účastníků stanoví zákon maximální časovou dotaci 3 hodiny, kdy tento čas v závislosti na informovanosti a vnímavosti stran nemusí mediátor plně využít. Nařízené první setkání absolvují účastníci řízení v konkrétní věci pouze jednou.

Nařízené první setkání je nástrojem informativního a motivačního charakteru, který má soud k dispozici pro vedení řízení. V tomto případě soud svým autoritativním rozhodnutím přivádí k možnosti zvážit výhody mimosoudního řešení konfliktu i ty účastníky, pro které je z různých důvodů obtížné učinit z vlastní iniciativy první vstřícný krok k možnému kompromisu. Soudům je svěřena pravomoc rozhodovat ve věcech meritorně, zcela logicky a systémově je jim tedy v případě prvního setkání svěřena i pravomoc posoudit, zda je konflikt vhodný k mediaci. Nařízené první setkání má rovněž podstatný výchovný význam ve vztahu k veřejnosti. Nejde jen o to autoritativně rozhodnout, ale během soudního řízení také účastníky „vychovat“, aby ke svému problému přistupovali co nejzodpovědněji. Má tedy i preventivní charakter, neboť prevence je mnohem účinnější než jakékoliv direktivní řešení konfliktu samotného. S ohledem na výše uvedené lze nařízené první setkání označit za nástroj, který mimo jiné slouží k naplňování cílů zakotvených v § 1 o.s.ř.

Pokud jde o celkový význam daného institutu, lze se oprávněně domnívat, že právě na základě nařízených prvních setkání může dojít k pozitivním změnám ve vývoji konfliktu, ať už v podobě následného uzavření dohody, zpětvzetí návrhu nebo alespoň zklidnění emocí účastníků a zlepšení náhledu na jejich procesní postavení.

Ad c)

Předseda senátu nařídí účastníkům řízení první setkání v případě, je-li to účelné a vhodné. Za tímto účelem může nejdéle na 3 měsíce přerušit řízení nebo odročit jednání na konkrétní termín, který se uskuteční nejdříve za 3 měsíce (po uplynutí nejvýše 3 měsíců soud v řízení pokračuje a v případě, že se mediační jednání blíží k úspěšnému zakončení dohodou stran, k níž je potřebný delší čas, mohou účastníci využít § 110 o.s.ř. a shodně navrhnout další přerušování řízení). Ačkoli totiž zákon ukládá

soudu povinnost postupovat co nejrychleji bez zbytečných průtahů a efektivně ve věci rozhodnout, primární povinností soudu je, umožňuje-li to charakter věci, vést účastníky ke smírnému řešení (blíže viz § 99 odst. 1 a § 100 odst. 1 o.s.ř.). Jedním z možných nástrojů dosažení tohoto cíle je využití procesu (dobrovolné) mediace, k němuž lze prostřednictvím soudu dospět po absolvování (nařízeného) prvního setkání s mediátorem.

První setkání se zapsaným mediátorem lze nařídit pro různé typy soudních řízení, bez ohledu na to, jde-li o řízení v oblasti rodinné, občanské, pracovní či obchodní. Obecně je věc vhodná k mediaci v případech, kdy např. probíhá dlouhodobá spolupráce stran (typicky v obchodních věcech), je zde společný zájem na udržení či obnovení vzájemných vztahů do budoucna, ať už jde o sousedské konflikty, spotřebitelské, či konflikty plynoucí z rodinného nebo pracovního práva, rovněž i v otázkách náhrady škody či ochrany osobnosti, kde je žádoucí též vyjasnit některé motivy jednání toho kterého účastníka apod. Nemělo by však jít o případy, kdy jsou strany v nerovném postavení (na základě ekonomické či jiné závislosti na druhém z účastníků), kde jsou prvky domácího násilí, závislosti na návykových látkách, či případy, kdy strany zcela jasně a kategoricky dlouhodobě odmítají vzájemnou komunikaci a tedy i jakýkoli pokus o smírné řešení jejich konfliktu (např. již předem avizují naprostou neochotu ke spolupráci s mediátorem). Taktéž není vhodné posílat strany k mediátorovi v případech, kde je důkazní postavení jedné ze stran natolik silné, že je zcela zřejmý její úspěch ve věci, či v případech bagatelních sporů, kdy samotná realizace mediace vč. nařízeného prvního setkání není v poměru k hodnotě posuzované věci úměrná. Nutno však v kontextu shora uvedeného podotknout, že nařízené první setkání může být účelné i v situaci, kdy některá ze stran nemá o mediaci zájem. (Ne)ochota stran dát mediaci šanci by neměla být pro soud tím nejdůležitějším kritériem při rozhodování, zda setkání s mediátorem nařídit či nikoli. Jeho účelem je totiž právě ukázat stranám, že mediace by mohla být pro řešení jejich konfliktu přínosná a vzbudit v nich zájem tento postup vyzkoušet.

Pravomoc posoudit, zda je konkrétní věc vhodná k mediaci, je vždy svěřena soudci. Ten hodnotí každý jednotlivý případ a jeho dané okolnosti samostatně, vedle věcné povahy případu bere v úvahu osobnost účastníků řízení, jejich ekonomické postavení a stav vzájemných vztahů. V rámci projektu na podporu rozvoje mediace v České republice vytvořilo ministerstvo pomocný materiál pro soudce nazvaný jako „*Diagnostika případů vhodných k mediaci*“, který je dostupný na webovém portálu mediace (<https://mediace.justice.cz/>). Ten má sloužit jako pomocná šablona pro soudce při rozhodování, zda je vhodné a účelné nařídit účastníkům první setkání s mediátorem. Jedná se o doporučující pomocnou metodiku pro soudy, která stanovuje kritéria pro výběr případů vhodných k mediaci.

V případě, že soudce vyhodnotí, že daný případ je k mediaci vhodný a účelný, měl by účastníky řízení obecně poučit o tom, co je mediace, jejich výhodách, o průběhu a účelu nařízeného prvního setkání, a následně jim usnesením nařídit první setkání s mediátorem. Ministerstvo by zároveň považovalo za velmi přínosné, kdyby soudce před vydáním (vyhlášením) předmětného usnesení nad rámec výše uvedeného rovněž účastníkům přiblížil důvody, na jejichž základě shledává v jejich konfliktu potenciál k možné dohodě.

Ad d)

Občanský soudní řád, zákon o mediaci, ani jiný právní předpis zastoupení stran konfliktu v rámci nařízeného prvního setkání nevyklučují, zároveň ani přímo nestanovují povinnost osobní přítomnosti účastníků. Současně je nutné zdůraznit, že nikomu nelze odpírat ústavně garantované právo nechat se během řízení zastupovat svým právním zástupcem.

V soudním řízení nicméně existují úkony, které ze své podstaty a povahy věci vyžadují zcela logicky osobní přítomnost dotčených osob, např. výslech účastníka řízení, podání svědecké výpovědi či úkony v případech znaleckých posudků. Uvedené lze vztáhnout rovněž na účast na nařízeném prvním setkání, v němž je z podstaty účelu tohoto institutu (a rovněž z podstaty samotné definice mediace) cíleno na osobní přítomnost účastníků řízení na daném setkání. Úlohou mediátora je podporovat a ulehčovat komunikaci mezi stranami konfliktu a pomáhat jim vidět věc z různých perspektiv, a to díky nejrozličnějším mediačním technikám zahrnujícím empatické naslouchání a práci s emocemi stran (nikoli emocemi jejich právních zástupců). Z dikce § 100 odst. 2 o.s.ř. lze navíc podle názoru ministerstva dovodit, že osobní přítomnost stran konfliktu na mediačním setkání je nutná. Již samotné slovní spojení „*setkání účastníků řízení s mediátorem*“ cílí právě na požadavek skutečného střetnutí a přímého kontaktu dvou (či více) zainteresovaných stran s osobou mediátora, tzv. „*tváří v tvář*“. Nařízení prvního setkání s mediátorem je, stejně jako např. usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek, ze své povahy rozhodnutím o uložení osobní povinnosti účastníku řízení, proto je třeba jeho účasti na prvním setkání.

Stranám tedy určitě nelze bránit, aby uplatnily své právo přizvat na nařízené první setkání svého advokáta, avšak konání nařízeného prvního setkání pouze s právními zástupci stran zcela odporuje smyslu a účelu tohoto institutu, tj. otevření cesty k dohodě. Nařízené první setkání je osobní povinností účastníka řízení, kterou nemůže v jeho zastoupení splnit právní zástupce.

Lze tedy uzavřít, že v rámci nařízeného prvního setkání je spoluúčast právního zástupce přípustná. Účast strany konfliktu (účastníka řízení), která má danou věc vnímat osobně, nikoli zprostředkovaně, však nahradit přítomností právního zástupce nelze. Podle klasického modelu by tak měl být během prvního setkání nařízeného soudem přítomen mediátor, strany osobně a případně podle svobodné volby stran jejich advokáti. Ani mediátor ani žádná ze stran nemohou odopírat druhé straně právo mít při tomto jednání svého právního zástupce. Uvedená možnost přibrat si jej na jednání je dána všem zúčastněným stranám, tudíž její využití je čistě na vůli každé z nich (jiná situace může nastat poté u samotné mediace, kdy si strany již vzájemně na základě společné dohody stanovují podmínky, za nichž se mediační proces uskuteční).

Závěrem pro úplnost dodáváme, že výše uvedený výklad se zaměřuje na fyzické osoby. Pokud jde o právnickou osobu jako účastníka řízení, která ze své podstaty jednat sama „*osobně*“ nemůže, ta bude na nařízeném prvním setkání (i v mediaci samotné) samozřejmě vždy zastoupena (k otázce, kdo jedná jménem právnické osoby, odkazujeme tímto na příslušná ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, příp. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích).

Ad e)

Organizace nařízeného prvního setkání je věcí mediátora, do níž soud již nijak nezasahuje (nelze mu ze strany soudu stanovovat jakékoli podmínky či pravidla, jako např. dobu, místo, rozsah setkání). Nařízené první setkání, pokud jde o jeho průběh a obsah, podléhá povinnosti mlčenlivosti ze strany mediátora. K povinnosti mlčenlivosti podle § 9 zákona o mediaci ministerstvo připravilo samostatné stanovisko, jež je zveřejněno na webovém portálu mediace (<https://mediace.justice.cz/>). Jediné informace, které může mediátor v této souvislosti soudu poskytnout je sdělení, zda se první setkání konalo (kdy a kdo se jej zúčastnil), a zda strany splnily soudem uloženou povinnost. Za tímto účelem mediátor stranám vydává podle § 8 odst. 1 písm. f) zákona o mediaci příslušné potvrzení (vzor takového potvrzení je součástí výše zmíněného Stanoviska k povinnosti mlčenlivosti). O tom, kdo se nařízeného prvního setkání zúčastnil se soud může dozvědět prostřednictvím vyžádání předložení příslušného potvrzení, přičemž strana, která ho bez dalšího nepředloží, svou povinnost zjevně nesplnila. Účastníci tuto povinnost splní, i když se s mediátorem setkají odděleně.

K otázce, kdo má nařízené první setkání iniciovat, právní úprava nestanoví, zda první krok musí učinit určený zapsaný mediátor či účastníci. Podle názoru ministerstva mají být iniciátory účastníci řízení, kteří by měli určeného mediátora kontaktovat jako první a sjednat si s ním termín setkání. O těchto skutečnostech by také účastníci měli být poučeni soudem a zároveň by jim měla být v usnesení, kterým jim byl určen (vybraný) zapsaný mediátor, stanovena přiměřená lhůta, ve které mají tohoto mediátora kontaktovat. Pro informovanost samotného mediátora by předmětné usnesení mělo být automaticky zasíláno rovněž určenému zapsanému mediátorovi do příslušné datové schránky.

Pokud jde o časový rozsah nařízeného prvního setkání, je třeba jej ve smyslu § 100 odst. 2 o.s.ř. vykládat jako trvání v délce maximálně do 3 hodin, a to pro všechny účastníky. První setkání stran s mediátorem může být v každém jednotlivém případě různě časově náročné, není proto žádoucí stanovovat pevně jeho časové mantinely. Rovněž v případě, kdy se strany v průběhu nařízeného prvního setkání rozhodnou, že do mediace vstoupit nechtějí, nelze po nich spravedlivě požadovat, aby i přes své uvedené rozhodnutí musely u mediátora strávit (za účelem splnění soudem uložené povinnosti) celé 3 hodiny. Strany konfliktu se také mohou se zapsaným mediátorem v průběhu nařízeného prvního setkání naopak velmi rychle dohodnout na tom, že mají zájem zahájit mediaci. V takovém případě rovněž nařízené první setkání nemusí trvat celé 3 hodiny.

Při volbě osoby mediátora, je třeba postupovat v souladu s ustanovením § 100 odst. 2 o.s.ř., tzn. přednostně nabídnout možnost výběru zapsaného mediátora (ze seznamu mediátorů vedeném ministerstvem) účastníkům řízení. Soud jim za tímto účelem poskytne přiměřenou lhůtu. Teprve až v případě, že si strany konfliktu nezvolí konkrétního zapsaného mediátora samy, vybere jej ze seznamu mediátorů pro účely nařízeného prvního setkání soudce. Při výběru mediátora ze seznamu by soudce měl v dané věci zohlednit relevantní údaje zapsané v seznamu (působnost/místo podnikání mediátora, preferovaná oblast konfliktů, zaměření na rodinnou mediaci, jazyková vybavenost).

Doporučuje se, aby mediátor během nařízeného prvního setkání upozornil strany na možnost zahájit případnou mediaci i u jiného zapsaného mediátora, nevyhovují-li jim určité podmínky (např. finanční) u stávajícího, s nímž absolvovaly nařízené setkání. Případně se může jednat i o jiné okolnosti a důvody, např. sám mediátor se v daném typu konfliktu necítí dostatečně erudován, anebo jednoduše nejsou mezi stranou a zvoleným mediátorem vzájemné sympatie.

Ad f)

Odměna mediátora za nařízené první setkání je upravena v § 15 vyhlášky a rovněž na ní odkazuje zákon o mediaci v § 10 odst. 3. Z uvedených ustanovení vyplývá, že není-li sjednáno jinak, činí výše odměny za první setkání nařízené soudem 400 Kč za každou započatou hodinu. Tuto částku strany hradí mediátorovi rovným dílem (pokud se nedohodnou jinak). Odměna mediátorovi za nařízené první setkání (na rozdíl od odměny za provedenou mediaci) je nákladem řízení ve smyslu § 137 odst. 1 o.s.ř. V případě nařízeného prvního setkání zákon nepřiznává mediátorovi nárok na náhradu hotových výdajů.

Okamžikem uzavření smlouvy o provedení mediace (mezi mediátorem a stranami konfliktu) nařízené první setkání končí a je zahájena samotná mediace, za níž mediátorovi již náleží dohodnutá smluvní odměna (její určení záleží vždy na dohodě mediátora a stran konfliktu). Mediátor provádí mediaci za cenu sjednanou ve smlouvě o provedení mediace, kde je zakotvena výše a způsob její úhrady (sazba může být sjednána hodinová, půldenní, denní, týdenní, měsíční, či jako celková cena za mediaci). Mediátor má rovněž právo na náhradu hotových výdajů.

V případě, kdy bylo nařízeno první setkání, a účastník řízení je osvobozen od soudních poplatků, hradí podle § 140 odst. 3 o.s.ř. odměnu mediátorovi za takového účastníka stát. To ovšem platí pouze pro účely nařízeného prvního setkání, nikoli pro následně zahájenou mediaci, která je již placenou službou a výdělečnou činností zapsaného mediátora, a tudíž je vykonávána za cenu smluvní, hrazenou stranami konfliktu. Na odměnu plynoucí z mediace se tedy nevztahuje osvobození od soudních poplatků.

Odmítne-li účastník řízení bez vážného důvodu absolvovat nařízené první setkání, má soud podle § 150 o.s.ř. možnost takovému účastníkovi, bude-li v řízení úspěšný, nepřiznat zcela nebo zčásti náhradu nákladů řízení. Splnění povinnosti stran setkat se s mediátorem není vhodné vynuocovat pod pohrůžkou pořádkové pokuty. Možnou sankcí je v tomto případě uvedený postup nepřiznání nákladů podle § 150 o.s.ř. Institut nařízeného prvního setkání s mediátorem totiž není svou povahou nástrojem nezbytným k tomu, aby mohl soud ve věci rozhodnout, tj. pro „bezproblémový“ postup v řízení. Zároveň by užití tohoto institutu mělo přicházet do úvahy jen tehdy, je-li to s ohledem na všechny okolnosti konkrétního případu účelné a vhodné, přičemž je pouze na úvaze, a tedy i „odpovědnosti“ soudu, zda uvedený institut vhodně použije.

Ad g)

Přestože zákonodárce v § 474 odst. 1 z.ř.s. zcela nesystematicky zvolil namísto použití pojmu „*první setkání se zapsaným mediátorem*“ termín „*mediální jednání*“, nelze v kontextu principů, na kterých je postaveno institucionalizované pojetí mediace v ČR, použít termín v praxi vykládat jinak, než jako nařízení prvního setkání podle ustanovení § 100 odst. 2 o.s.ř., které je obecnou úpravou ve vztahu k tomuto speciálnímu ustanovení z.ř.s. Jakýkoli jiný výklad (aplikace) tohoto pojmu by byl zcela nesystémový a nelogický, neboť by byl v rozporu se zásadou dobrovolnosti, na které je mediace v ČR postavena.

Vzhledem k tomu, že se navzdory výše uvedenému v poslední době objevují pokusy vykládat termín použitý v § 474 odst. 1 z.ř.s. jiným způsobem, věnovalo ministerstvo aplikaci tohoto ustanovení samostatné stanovisko, které je rovněž dostupné na webovém portálu mediace (<https://mediace.justice.cz/>). Zároveň je v současnosti možné konstatovat, že by předmětné ustanovení mělo v nejbližší době doznat změn, které tento nesoulad odstraní.

IV.

Závěrem je třeba zdůraznit, že výše uvedené výkladové stanovisko ministerstva má pouze doporučující charakter, neboť závazný výklad právních předpisů může podávat jen soud.